

**Rukověť dopravního a přepravního práva v
jeho českém, mezinárodním a evropském
rozměru**

**Dopravní a přepravní právo (B-MPOS)
Mezinárodní dopravní právo (M-PVP)**

Filip Křepelka

3. lekce

Cesta, provoz, personál, dopravní prostředky,
cestující a náklad, překračování hranic

Povaha právní úpravy

- Upřesnění výše řečeného...
- Veřejné právo – správní právo.
- Imperativní normy.
- Jejich prosazování prostřednictvím:
 - - stanovení jednotlivých požadavků,
 - - předběžné, namátkové či soustavné kontroly úřadů,
 - - registrace, licence a autorizace kvůli dostupnosti,
 - - postihování porušení po jejich prověření správními sankcemi.
- Takže si dodržení sledují dopravci sami či svými zaměstnanci.
- Leckterý vnitřní dozor se koneckonců vyžaduje.
 - - v případě nehody s nežádoucími následky povinnost náhrady škody, správní a trestní odpovědnost – to bude až přespříští kapitola.

Právní, respektive technicko-organizační standardy a normy

- Základní požadavky stanoví právní předpisy: zákony a podrobnosti pak podzákoné předpisy.
- Do značné míry se zde mohou předpokládat, ba vyžadovat technické normy a organizační normy samotných provozovatelů dopravy.
- Ty mohou stanovovat různí regulátoři včetně mezinárodních.
- Jejich rozpracování může být očekáváno či vymáháno od provozovatelů dopravy samotných.
- Podobnost s právem v běžném chápání – vymezení požadavků, odlišnost – způsoby vyjádření apod. Nicméně může jít.
- Obdoba: lege artis v medicíně.

Povaha příslušné právní úpravy a její znalost

- Právní a jí rozvíjející úprava je podrobná, stanoví se řada jednotlivostí.
- Osvojení si může být náročné. Nutnost obnovování znalostí. Standardy se totiž postupně proměňují.
- Praktičtí odborníci: řidiči, kapitáni, strojevodci, piloti.
- Dílem další personál dopravy.
- Tito pochopitelně vesměs nejsou právníci. To ovlivňuje výklady ustanovení zakládající příslušné standardy, což ovšem při podrobnosti právní úpravy a jejich dílčích změnách, které jsou vesměs srozumitelné, není problém.
- Lze tvrdit, že jazykový výklad jako výchozí je zároveň dostačující?
- Otázka, zda je potřeba znalec v případě soudního sporu? Je to právní otázka nebo faktická? Soudce či úředník by měl být zásadně schopný právo vyložit sám... Je však otázka, zda rozumí podstatě věci...

Cesta I – cesta v úzkém smyslu

- Více významů slova nejen v češtině: prostor, ve kterém se člověk (ale také třeba zvíře), a v našem případě.
- Ale rovněž pohyb, včetně v přeneseném smyslu.
- Cesta v dopravním právu: prostor určený pro pohyb dopravního prostředku (a tedy jeho řízení jednotlivci).
- Ale také trasa či trajektorie jako konkrétní cesta jednoho dopravního prostředku v čase jako využití dopravní cesty.
- Vybočení z cesty, využívání nepovolené cesty: mající různě závažné faktické a formální důsledky.

Cesta IIa – ráz – silniční doprava

- Cestní a silniční doprava – obecně leckde ve světě sjízdnost cesty, ve vyspělých a zalidněných zemích ohledy na bezpečnost, obtěžování, životní prostředí apod, ale též zde různá míra úrovně silnice.
- V Česku jen silnice a cesty, jinde se obecně jezdit nesmí z důvodů ekologických...
- V málo zalidněné či chudé cizině to pochopitelně může být odlišné, cesta může vést kdekoli (pokud si).
- Silnice a ulice různých kategorií pro běžný provoz.
- Rozlišení extravilán a intravilán pro účely maximální rychlosti.
- Rozlišení může být významné též pro vlastnictví, údržbu, opravy.

Cesta IIb – ostatní druhy dopravy

- Železniční – kde vedou (sjízdné) koleje příslušné soustavy, stav kolejí (spodek, svršek) předurčuje maximální rychlosti a zátěže. Zvláštní tratě: ozubnicové, lanově-kolejové, lanové dráhy, tramvajové tratě, ba dokonce trolejbusové tratě (podléhají v Česku drážnímu právu)...
- Letecká – vzdušný prostor, jeho rozčlenění, potřeba letiště (při letu odněkud někam dvě), neboť letadlo nevydrží létat neomezeně.
- Říční a jezerní – vesměs pouze úzce vymezené trasy (např. mělčiny), též zde udržování, třeba přístavy a kotviště.
- Námořní - naopak obecně vesměs celé moře, ovšem zvláštní koridory třeba v úžinách (Bospor/Dardanely, Malacca) potřeba přístavy, kanály.

Cesta III – zázemí v úzkém a v širším smyslu

- Součástí dopravních cest je zázemí.
- Nezbytné zázemí pro dopravní prostředky, lidi a náklad: parkoviště a jiné odstavné plochy, zastávky, nádraží, letiště, přístavy apod.
- Žádoucí zázemí: čerpací stanice, zařízení pro opravu a údržbu vozidel.
- Zázemí pro údržbu a opravy silnic a cest (čistící stroje, odklízečí stroje, stavební zařízení).
- Zařízení ozbrojených sil a dalších služeb zabezpečující pořádek na dopravních cestách.

Cesta IV – okolí

- Od zázemí je třeba odlišovat okolí dopravní cesty:, mající hospodářskou, politickou, společenskou návaznost
- Může být příčinou existence/budování cesty a provozu na ní:
- Příklady: důl jako zdroj surovin, jež se jako náklad odvázejí, továrna potřebující vstupy – suroviny a polotovary, obchody potřebující zásobování.
- Obytné zóny měst a vesnic, městská infrastruktura, turistické atrakce vyvolávající potřebu individuální či hromadné osobní dopravy.
- Okolí však může být cestou, resp. provozem na ní samozřejmě též záporně ovlivněno...

Cesta V – svrchovanost států a mimostátní prostory

- Silniční a železniční doprava – pod svrchovaností států.
- Platí tedy státní právo.
- Přístup však mohou poskytovat mezinárodní smlouvy.
- Vzdušný prostor pod svrchovaností států, ovšem s určitými ústupky z důvodů plynulosti letecké dopravy.
- Mezinárodní řeky.
- Širé moře mimo svrchovanost států (svrchovanost nad plavidlem), ale též zde otevření pobřežních vod pro plynulou plavbu, otázka úžin...
- Především proto svrchovanost nad dopravním prostředkem – viz dále.

Cesta VI – údržba a dohled nad ní a jejím zázemím

- Provozovatel / vlastník cesty/zázemí? Povinnosti udržovat?
- Dostupnost cesty: veřejné, soukromé.
- To si může žádat nějaké financování.
- Často zabezpečuje stát (na všech úrovních, včetně územní samosprávy, prostřednictvím svých organizací).
- Sledování stavu, hlášení a napravování nedostatků či vad.
- Úřední dohled nad stavem cesty či souvisejících zařízení.
- Provoz na cestě či v zázemí je to, co mnohdy odhaluje stav, může ten stav samozřejmě také zhoršit.

Cesta VII – ochrana cesty/zázemí a provozu

- Státní úsilí a ochrana
- Odvrácení kolizí (např. lanová dráha a letecká doprava...).
- Zvládání křižování: typicky železniční přejezdy...
- Před narušením: různé krátkodobé stejně jako dlouhodobé fyzické překážky znemožňující užívání.
- Údržba cest jako povinnost uložena určitým subjektům.
- Povinnosti majitelů přilehlých pozemků a nemovitostí?
- Přísněji se sledují a postihují taková ohrožení cesty, která mohou ohrozit bezpečnost provozu.
- Zvláštní ochrana, je-li cesta důležitá pro válečné či jiné nouzové potřeby.

Dopravní prostředky Ia – vymezení v silniční dopravě

- Základní rozlišení nemotorová a motorová vozidla.
- bicykly, tricykly, koloběžky
- Mopedy a motocykly,
- osobní automobily (+různé přechodové kategorie),
- nákladní automobily,
- speciální vozidla.
- Autokary, autobusy
- traktory (včetně malotraktorů)
- další zemědělské (kombajny), lesnické apod stroje (harvestory).
- Stavební stroje: bagry, buldozery, parní válce apod., mobilní instalace (jeřáby, stánky, pouťové atrakce): mají též právní režim jako stacionární.
- Podstatné pro řidičské průkazy, režimy odpovědnosti a pojištění a také pro přípustnost

Dopravní prostředky Ib – vymezení v dalších druzích dopravy...

- Kolejová vozidla příslušného systému – lokomotivy, vagóny, soupravy (dle pohonu). Vlák jako fenomén: omezení šířka, výška (profil), naopak délka soupravy odvisí od zvolených možností křižování, odstavování... Vozidla pro zvláštní dráhy (viz výše) včetně trolejbusů...
- Letecká doprava – okrajově nemotorová (balóny, vzducholodě, kluzáky), motorová letadla rovněž různých velikostí a užití – od sportovního letadla až po veliká dopravní či nákladní letadla.
- Říční a námořní doprava – obdobně plavidla / lodě nemotorová a motorová různých velikostí (významné pro faktickou, resp. formální přístupnost pro přístavy, úžiny a průplavy), ponorky apod.

Dopravní prostředky II: Vyrobené, používané, vyřazené kusy

- Vyrobené, ale ještě nepřevzaté.
- Registrace motorových dopravních prostředků.
- Evidenční, poznávací značky – pro jednotlivé druhy dopravy.
- Neregistrované kusy – například nemotorová vozidla, plavidla.
- Přiřazení k jednotlivým státům (vlajka i „vlajka“) neznamena, že jsou státní.
- Přípustné používání jenom zařazených – kontroly.
- Vyřazení: poškození či opotřebení.
- Demontáž / sešrotování vyřazeného dopravního prostředku.
- „Veteráni“ – mají zvláštní režim.
- Nepohyblivé kusy: muzejní exponáty... Možnosti zprovoznění...

Dopravní prostředky IV – vymezení hranic – které pomůcky jsou dopravní prostředky?

- Na souši, tedy též na cestách, ulicích a silnicích lidé – chodci a další:
 - Pomůcky: berle, držátka, nosítka, kufr, vozík na kolečkách, chůdly apod.
 - Lyže, brusle, snowboard, sáně...
 - Kočárek, invalidní vozík – včetně elektrického?
 - Skákací boty, kolečkové brusle – včetně motorových poháněných.
 - koloběžka, elektokoloběžka, jednokolka, airwheel a další...
 - (na železnicích nanejvýš amatérská šlapací drezína).
- Na vodě či ve vodě: Záchranný kruh, ploutve, potápěčské vybavení včetně motorků, matrace, nafukovačka, nafukovací raft, hydrofoil..., flyak.
- Ve vzduchu: padáky, rogala, paragliding, motorové rogalo, nyní jet pack, flyboard air, ale třeba také lanové dráhy.
- Míra uplatnění s ohledem na bezpečnost cesty, prostoru, zákazy používání na dopravních cestách či dalších místech.

Dopravní prostředky V – modely miniaturní a hraniční

- Již zmíněné modely dopravních prostředků.
- Miniaturní / střední
- Nepohyblivé / pohyblivé.
- Způsoby ovládání.
- Dopravní právo nerelevantní u miniaturních, resp. nepohyblivých.
- Hraniční případy: dětské automobily, zahradní a parkové železnice, modely plavidel a letadel způsobilé pohybu a převozu...
- Mohly by se však pohybovat po cestách skutečných dopravních prostředků.
- Příklad: soužití sportovních letadel a letadýlek modelářů na sportovním letišti Brno-Medlánky...
- Relevantní – např. drony různých velikostí.

Dopravní prostředky VI – zobecnění

- Právní úprava v desítkách dílčích požadavků rozlišuje podle jednoduchosti/složitosti, velikosti, hmotnosti, technicky dosažitelné rychlosti, přítomnosti jednotlivce – řidiče, posádky, cestujících a nákladu na palubě dopravního prostředku.
- Kvalifikace a kompetence řidičů a jim na roveň postavených jednotlivců je odstupňovaná podle těchto jednotlivých kategorií dopravních prostředků.
- Vše je předmětem trvalých debat ohledně potřebnosti požadavků na tyto osoby.

Dopravní prostředky VII – vlastní dohled a dozor

- Technické požadavky na dopravní prostředky odstupňované podle složitosti prostředků rizik vyplývajících z podoby užívání.
- Odstupňovaná pozornost stavu: od žádné až po soustavné nasazení odborníků (dopravní letadla).
- Průběžný dohled nad technickým stavem.

Dopravní prostředky VIII – dozor

- Příležitostná úřední obhlídka: např. policie.
- Pravidelné úřední prohlídky (automobily: státní technické kontroly).
- Nezpůsobilost pro provoz: při zjištění závady, možnost rozhodování...
- Popř. omezená způsobilost...

Dopravní prostředky IX – personifikace

- U motorových dopravních prostředků nemusí být řidič a další lidé výrazní, ba nemusejí být vůbec patrní. Jsou totiž uvnitř. Ba dokonce je stále myslitelnější distanční ovládání či automatický provoz díky použití umělé inteligence.
- Výrazný je dopravní prostředek, jeho přítomnost a jeho pohyb po dopravní cestě či - nezamyšleně, respektive svévolně - mimo ni.
- Právo proto stanoví povinnosti a oprávnění pro tyto dopravní prostředky. Nejsou to však nositelé oprávnění a povinností.
- Ty se pochopitelně přenášejí na jednotlivce řídící tyto dopravní prostředky, resp. právnické a fyzické osoby provozující tyto dopravní prostředky.
- Je to legislativní zkratka...

Provoz I – povaha

- Vlastní provoz – různá podoba a míra řízení.
- Cesty a silnice – dle hustoty provozu, vlastní řízení, možnost zastavení.
- Železnice – vysoká míra řízení.
- Letectví – vymezené koridory, zakázané prostory, sledování kvůli hrozbě střetu.
- Říční plavba – plavební dráhy.
- Námořní plavba – vlastní řízení na moři, jen na některých místech řízení provozu, výjimkou průplavy a přístavy.

Provoz IIa - Možnosti a úskalí brždění a zastavení

- Nejvyšší rychlosti kvůli bezpečnosti?
- Jízda – pohyb na dohled.
- Možnosti brždění a zastavení.
- Z toho vyplývají určité zásady.
- Možnosti úhybu a odklonu v rámci dopravní cesty v úzkém vymezení.

Provoz III – míjení se

- Řada, ba většina cest se organizuje.
- Možnosti míjení se protijedoucích dopravních prostředků.
- Levostranný a pravostranný provoz – hlavně silnice, ale nejen.
- Státy s pravostranným a levostranným.
- Změna strany provozu jako zásadní... (Československo okamžikem okupace nacistickým Německem).

Provoz IV –značky a signály

- Sdělení pro řidiče na dopravní cestě: součást cesty, resp. jejího zázemí.
- Rozdílná očekávání / požadavky: zákazy, příkazy, výstrahy, informace...
- Značky: silniční (dopravní), železniční, letištní, přístavní a říční, námořní (majáky...)
- Stálé (byť třeba jen krátkodobě)
- Proměnlivé (signály): semaforey, návěstidla.
- Míra mezinárodní unifikace a harmonizace značek a signálů.
- Znalost je jednou ze základních složek formálně ověřované kvalifikace.

Provoz V – řízení provozu (běžné)

- Silniční doprava: obecně neřízená, jízda na dohled, výjimečně kapacitní limity, policejní regulace při mimořádných situacích...
- Železniční: soustavné řízení provozu, plán (grafikon tratě)... (odlišnost tramvaje od železnice...)
- Letecká: soustavné řízení letového provozu kvůli kolizím..
- Říční: podle hustoty provozu, někde volné, v některých místech řízený provoz (zdymadla, přístaviště).
- Námořní: jenom některá místa, převzetí plavidla lodivodem...

Provoz VI – řízení provozu v nouzi

- Nastanou-li určité situace a potřeby, může být provoz řízen zvláštními postupy, může být omezen či dokonce zcela zastaven..
- Těmito jsou nejen dopravní nehody, údržba a oprava cesty/zázemí...
- Mohou to však být též další důvody a potřeby nemající původ v dopravě, ale v okolí včetně lidí (demonstrace, slavnosti)

Provoz VII – distancizace a automatizace

- Moderní dopravní prostředky – palubní počítač je běžnou součástí, podporuje řízení.
- Běžná radiokomunikace s vnějším světem, s centrálou, s institucemi kontroly.
- Různé stupně a podoby autopilota.
- Distanční řízení dopravního prostředku.
- Autonomní dopravní prostředky – umělá inteligence.
- Vytvářejí se normativní kategorie pro druhy řízení dopravního prostředku a stanoví standardy.

Personál I – palubní personál

- Personál dopravních prostředků (palubní personál:
- Posádka letadla, námořní, říční lodi – speciální regulace s ohledem na hodiny, dny, týdny a měsíce odloučení, nutnost nouzového zasahování a řešení situací vyvolaných těmito skutečnostmi. Loď jako pokračování státu.
- Ovládání jednotlivých prvků vozidla.
- Řízení vozidla (letadla, plavidla): řidič, strojvedoucí, členění okamžité (kormidelník), všeobecné (kapitán), zvláštní (lodivod).
- Další členové posádky či personálu vozidla, sledující cestující a pečující o ně, sledující náklad a pečující o něj.
- Otázka podřízenosti a vlastních řídicích rolí pro jednotlivé záležitosti.

Personál II – nejen posádka, ale též personál zázemí.

- Personálem však není jen řidič, velitel a další posádka (crew) dopravního prostředku (palubní personál), nýbrž také personál obsluhující zázemí.
- Pozemní personál zázemí.
- Též ten v některých druh
- V širším smyslu sem lze řadit rovněž příslušníky ozbrojených sil a dalších složek
- Může dojít ke všelike interakci palubního a pozemního personálu.

Personál III – zaměření na řidiče (v širokém smyslu)

- Též další členové posádky však v některých.
- Nicméně naše pozornost se zaměřuje pochopitelně na řidiče.
- Ti, kteří ovládají dopravní prostředek, kteří jsou k tomu způsobili fakticky.
- Vzdělávání, výcvik, ověřování dovednosti teoretické a praktické zkouškami.

Personál III – přehledy kategorií a očekávání

- Silniční doprava: jednotlivé typy a subtypy řidičských průkazů, popř. specializovaných kvalifikací.
- Jsou nějaké zvláštní kvalifikace stanovené pro stevardy, průvodčí apod. třeba v autobusové dopravě?
- Železniční doprava: strojvůdci, četa (technici), průvodčí, ale též personál zázemí jako výpravčí apod.
- Letecká doprava: piloti, navigátoři, technici, letušky-stevardi, různé kategorie pozemního personálu.
- Námořní doprava: kapitán a důstojníci, lodníci, specialisté.

Personál III – kvalifikační nároky

- Znalosti a dovednosti týkající se cesty, provozu (značky a signály, řízení), dopravního prostředku, nakládání s cestujícími a nákladem.
- Získávání kvalifikace: teoretická a praktická výuka.
- Ověřování kvalifikací: různé zkoušky a testy.
- Soustavné změny pravidel a skutečností si žádají doškolení: vhodné, předepsané pro profesionální.
- Přezkušování. Možnost záповědi dalšího řízení při vážném selhání.

Personál IV – zdravotní, bezpečnostně-pořádkové nároky

- Právo (a nad rámec provozovatel) mohou stanovit požadavky.
- Zdravotní stav: dlouhodobý, ale též okamžitý.
- Může být důvodem shledání nezpůsobilosti pro výkon příslušné profese (zejména piloti).
- Vliv alkoholu, drog, léčiv..., u pilotů apod. přísné sledování (včetně lhůty předem), kdykoli možné kontroly.
- Možný zákaz řízení a další práce v dopravě – správní, trestní (též ve vazbě na zaviněné nehody...) s běžnými dopady na zaměstnanecké vztahy (možná okamžitá výpověď).
- Zákaz řízení však může být též trest ukládaný též kvůli důvodům nemajícím souvislost s dopravou, je-li řízení prestižní záležitostí...

Personál V – veřejná bezpečnost a bezpečnost práce

- Slouží ochraně veřejnosti a pracovníků samotných.
- Kompetence k řízení: formální, faktická, včetně zdravotní způsobilosti a střízlivosti.
- Maximální doby řízení a další opatření k zachování bdělosti: doporučené, předepsané, sledované, dohlížené... (tachografy u nákladních aut, autobusů, evidence řízení, pravidla pro lokomotivy, letadla, lodě, resp. jejich řidiče, strojvůdce, piloty, kapitány apod.
- Ochranné pomůcky (např. přilba na motocyklu...), odpovídající oděv.

Cestující

- Cestující, spolucestující
- Přítomnost dalších osob: státní dohled, bezpečnost...
- Kapacita jako limit: který je nejenom kvůli pohodlí, ale též kvůli bezpečnosti samotných cestujících, posádky a veřejnosti.
- Úprava chování těchto osob kvůli bezpečnosti: co se nesmí, co se musí
- Ochrana těchto osob, vztah vůči provozovateli / řidiči...
- Evidence těchto osob.
- Vyloučené kategorie osob (bezpečnostní, zdravotní důvody).
- Nyní neřešíme právní postavení
- Černý pasažér?

Jednotlivci pohybující se na cestě či při ní

- Úprava přítomnosti jednotlivce v cestě či její blízkosti.
- Silniční doprava: chodci (včetně běžci), počítá se s nimi, jsou do značné míry chráněni, provoz se omezuje či zakazuje též kvůli nim. Mají ale také své povinnosti Tzv. účastník silničního provozu. Běžné silnice, ještě více ulice v zastavěných prostředích. Chodec může být možný cestující či jím byl...
- V námořní/říční dopravě – ojediněle a jen na některých místech plavci, ale též tonoucí, na moři pak obecně trosečníci...
- Naopak v železniční či letecké dopravě upravená přítomnost na cestě, resp. v zázemí, respektive vymezené zákazy přítomnosti: přejezdy, nádraží, letiště, přistávací plochy.
- Myslitelné pochopitelně je porušení těchto omezení či zákazů a jejich důsledky pro tyto jednotlivce, ale také pro dopravní prostředky, jejich provozovatele a vůbec veřejnost: „narušitel“, „vetřelec“.

Náklad I – východiska a jednotlivé druhy

- Vymezení hmotnosti.
- Maximální zatížení – ale někdy také minimální.
- Tvar nákladu.
- Bezpečnost nákladu.
- Vyloučené předměty z důvodu bezpečnosti.
- Nyní neřešíme přepravní vztahy.

Náklad II – náčrt kategorií.

- Právní režimy pro jednotlivé druhy nákladu v jednotlivých druzích dopravy.
- Masový nekontrolovaný náklad: pevný, sypký, tekutý, plynný.
- Vymezené kategorie rizikového nákladu se zvláštními požadavky a omezeními.
- Náklad s nízkou měrnou cenou: suroviny, polotovary...
- Náklad cenný: zabalený, chráněný, sledovaný.
- Převážené dopravní prostředky na jiných dopravních prostředcích: auta na lodích či vlacích.
- Kazící se náklad.
- Živá zvířata.
- Celá paleta nejrůznějších požadavků kladených na desítky či snad stovky nejrůznějších kategorií nákladu.

Náklad III – evidence, kontroly

- Odpovídající vědomí, co se převáží za náklad.
- Evidence nákladu.
- Kontrola nákladu, zda splňuje požadavky.
- Možnosti kontroly nákladu ze strany přepravce a jeho personálu obecně a v případě podezření na nedodržení požadavků...
- Též při dopravě nákladu pro vlastní potřeby s ohledem na nakládání někým jiným...
- Otevírání.
- Může dojít k omylu, pochybení...

Vnitrostátní doprava – obecná volnost

- Uvnitř států obecně volnost pohybu.
- Tedy též volnost dopravy.
- Ovšem pochopitelně v mezích jednotlivých dopravních soustav a pravidel pro ně.
- Pohyb osob zaručen též jako základní právo? Možná omezení bezpečnostní, pořádková, zdravotní (pandemie...)
- V případě nákladu regulace bezpečnostní, pořádkové, veterinární a fytosanitární (zavlékání nákaz) ekologické (cesty pro zakázaný náklad),
- Volnost může být rozšířená též při přepravě přes území jiného státu, který jinak uplatňuje omezení (dále).
- Zpravidla ujednáno mezinárodní smlouvou (tzv. paáž).

Mezinárodní doprava – omezení a prohlídky obvyklé

- Východisko: žádné právo na vstup, ale též sledování odjezdu.
- Státy mají různou politiku převážení zboží.
- Souvislost: právo státních hranic, jejich vymezení, režim na státních hranicích, hraniční přechody jako místa pro překračování a převoz.
- Osobní doprava – pohyb osob: migrační právo, cizinecké právo, právo pohybu vlastních občanů, azylové právo, nakládání s řidiči.
- Související pasové kontroly, jurisdikce, konzulární ochrana.
- Nákladní doprava - celní právo v širokém slova smyslu, tj. nejen výběr cel, ale též další kontrola převáženého nákladu / zboží – mj. bezpečnostní, pořádkové, zdravotní.
- Oběh dopravních prostředků: většinu nikoli přestup / překládání.